

[Hartvig Frisch.]

enhver fremmed Stat, alligevel spørger sig selv, hvorfor de andre Brødrefolk da ikke er gaaet til dette Skridt.

Til Belysning heraf kan det være af Interesse at tage selve Svarene fra de andre Lande frem til Betragtning. Jeg vælger hertil det svenske Svar, som det meddeltes gennem „Ritzau“ den 18. Maj, hvoraf jeg med Formandens forventede Tilladelse skal citere følgende:

„En Meningsudveksling har fundet Sted mellem den tyske og den svenske Regering. Denne er udmundet i, at den svenske Regering har meddelt den tyske Regering, at den under Hensyn til den Kendsgerning, at Sverige ikke mener sig truet af Tyskland, og med Hævdelse af sin Neutralitet, Integritet og Uafhængighed, ikke ønsker at slutte nogen Ikke-Angrebstraktat med noget andet Land og ikke finder en Aftale af den omhandlede Art ønskelig. De to Regeringer er enedes om at undlade at fuldføre denne Plan.“

Hvad der i dette Svar fremføres om, at Landet ikke føler sig truet, og om Neutralitet, Integritet og Uafhængighed, kan vi Danske jo ganske underskrive, men den Følgeslutning, der drages, er os ikke slet saa forstaaelig. Vi har jo Ikke-Angrebstraktater med en Række andre Lande — for den Sags Skyld ogsaa en Voldgiftsaftale med Tyskland, den fra 1926, der blot ikke var saa uforbeholden som den her forelagte —, og vi er yderligere som Medlemmer af Folkeforbundet inde i et helt Ikke-Angrebssystem af kollektiv Art, et System, som netop Tyskland staar uden for. Med de Argumenter er det derfor ikke for os saa forstaaeligt, at Konklusionen maa blive et Nej.

Mere uddybende er en Kommentar til det svenske Svar, som findes i „Svenska Dagbladet“ for 19. Maj. Her skrives der:

„Med deres“

— det vil sige de nordiske Stater —

„Bestræbelse for at vende tilbage til den integrale Neutralitet, som hilstes med en saadan Tilfredshed i Tyskland, vilde det næppe være foreneligt at afslutte Ikke-Angrebstraktat med andre Stater. Skete dette med eet Land, kunde andre ogsaa begære det samme, og der opstod et System af Ikke-Angrebstraktater, hvilket vilde medføre en Differen-

tiering af den nordiske Neutralitet, som hverken var naturlig eller nødvendig med Henblik paa deres til alle Sider upartiske og velkendte internationale Stilling.“

Saadan lyder altsaa „Svenska Dagbladet“s Ræsonnement, og dette har utvivlsomt været Hovedargumentet i Sverige, Uviljen mod et Netværk af Ikke-Angrebstraktater. Hertil maa dog siges for det første, at der allerede foreligger en Række i Forvejen, herunder den førnævnte mellem Finland og Rusland, saaledes at det er svært at forstaa, hvordan et gensidigt Tilsagn om at afstaa fra Magtanvendelse skulde kunne stride mod den integrale upartiske Neutralitet. Og kunde det saa ikke med lige saa stor Ret siges, at det Land, der afviser Ikke-Angrebstraktat, paabyrder sig selv ud i Fremtiden en Bevisbyrde for sin Neutralitet? Den anden Part kan jo i givet Fald henvise til, at man, da Tilbudet forelaa om at afstaa gensidigt fra Magtanvendelse, ikke vilde afstaa derfra. Det kan maaske lyde sofistisk, men det maa dog kunne udledes af Ordene. Det kan maaske lyde latterligt, da det drejer sig om et lille Land, der giver Afkald over for en Stormagt, men saa meget mere maa da Stormagts Afkald paa enhver Magtanvendelse betyde for det lille Land. Det er en ny og stærkere diplomatisk Position, og det maa fra den mindre Stats Side hilses med Tilfredshed.

Hvis man nu heroverfor vil stille en typisk norsk Udtalelse, kunde jeg tage det norske „Arbejderbladet“ for 10. Maj. Det skriver:

„Skulde et saadant Aftalesystem have nogen Mening, maatte det omfatte alle Magtgrupper. Men vilde det betyde øget Tryghed? Nej“ — siger Bladet — „Erfaringen har vist, at naar det kommer til Stykket, har Traktater og Pagter ikke været det Papir værd, de er skrevet paa.“

Af de to her fremførte Synspunkter kan vi Danske tiltræde saa meget af det første, at vi kan erklære, at vi nærer den samme Vilje til Ikke-Angreb over for alle andre Stater. Det andet Synspunkt, som er kritisk over for Værdien af Pagter overhovedet, har jo en vis verdenshistorisk Bevisfyldte bag sig, men det forandrer ikke den Kendsgerning, at en diplomatisk og folkeretlig Position, saa længe Kanonerne ikke taler, er af stor Betydning for Forholdet mel-